Kunnskapsgrunnlag

til Kommunal planstrategi

2016-2020

ASKØY KOMMUNE

Innhold

1. INNLEDNING ... 3
1.1. Kommunal planstrategi og kunnskapsgrunnlaget ... 3
1.2. Nasjonale og regionale føringer ... 3
2. BEFOLKNINGSUTVIKLING ... 5
3. DEN HELSEFREMMENDE ØYEN ... 10
3.1. Nasjonale og regionale føringer ... 10
3.2. Utfordringer – Askøy som samfunn ... 11
3.3. Utfordringer – Askøy som organisasjon ... 12
3.4. Utfordringer - Langsiktig arealbruk ... 13
4. DEN LEVENDE ØYEN ... 14
4.1. Nasjonale og regionale føringer ... 14
4.2. Utfordringer – Askøy som samfunn ... 15
4.3. Utfordringer – Askøy som organisasjon ... 16
4.4. Utfordringer - Langsiktig arealbruk ... 17
5. DEN GRØNNE ØYEN ... 19
5.1. Nasjonale og regionale føringer ... 19
5.2. Utfordringer – Askøy som samfunn ... 20
5.3. Utfordringer – Askøy som organisasjon ... 22
5.4. Utfordringer - Langsiktig arealbruk ... 23
6. DEN UNGE ØYEN ... 24
6.1. Nasjonale og regionale føringer ... 24
6.2. Utfordringer – Askøy som samfunn ... 24
6.3. Utfordringer – Askøy som organisasjon ... 26
6.4. Utfordringer - Langsiktig arealbruk ... 28
7. DEN SKAPENDE ØYEN ... 29
7.1. Nasjonale og regionale føringer ... 29
7.2. Utfordringer – Askøy som samfunn ... 30
7.3. Utfordringer – Askøy som organisasjon ... 31
7.4. Utfordringer – Langsiktig arealbruk ... 32
8. GJELDENDE PLANER OG PLANER UNDER ARBEID ... 34

1. INNLEDNING

1.1. Kommunal planstrategi og kunnskapsgrunnlaget

Kommunal planstrategi skal utarbeides etter behovet i den enkelte kommune, og en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutviklingen skal ligge til grunn for prioriteringen av planoppgavene. Sentrale moment i vurderingen skal være langsiktig arealbruk, miljøutfordringer og sektorenes virksomhet. Folkehelseloven sier i tillegg at kommunene skal utarbeide en folkehelseoversikt som skal legges til grunn for kommunenes arbeid med kommunal planstrategi.

Dette kunnskapsgrunnlaget oppsummerer viktige utfordringer for Askøy kommune, både som samfunn og som organisasjon. Det vises også til viktige føringer fra nasjonalt og regionalt nivå som kommunen må ta hensyn til i sin planlegging. Kunnskapsgrunnlaget er ikke en fullstendig statusoversikt, men peker på viktige forhold som har betydning for hvilke planoppgaver Askøy kommune bør prioritere i løpet av denne kommunestyreperioden. Dokumentet legger til grunn eksisterende kunnskap hentet fra nyere utredninger og plandokumenter.

Kommuneplanens samfunnsdel 2015-2030 ble vedtatt i Kommunestyret i juni 2015. Samfunnsdelen bygger på grundige prosesser både i organisasjonen og politisk miljø, og bred medvirkning fra innbyggere, næringsliv, lag og organisasjoner. Rådmannen vurderer at samfunnsdelen er så oppdatert at den bør legges til grunn for videre planarbeid i denne kommunestyreperioden. Kunnskapsgrunnlaget er derfor bygd opp etter samfunnsdelens satsingsområder. For hvert satsingsområde pekes det på utfordringer for Askøy som samfunn og som organisasjon, og langsiktige arealutfordringer. Til slutt gis det en opplisting av gjeldende planer og planer under arbeid, som utdyper det enkelte satsingsområdet og skal bidra til å nå målene i samfunnsdelen.

1.2. Nasjonale og regionale føringer

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging
De nasjonale forventningene utarbeides av regjeringen hvert fjerde år, og skal legges til grunn for arbeidet med kommunal planstrategi. Dokumentet samler mål, oppgaver og interesser som regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene legger særlig vekt på i sin planlegging. De nasjonale forventningene av 12.juni 2015 er delt inn i tre hovedområder:

- Gode og effektive planprosesser
  - Enklere regelverk og bedre samarbeid
  - Målrettet planlegging
  - Økt bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) i planleggingen
- Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling
  - Et klimavennlig og sikkert samfunn
  - Aktiv forvaltning av natur- og kulturminneverdier
  - Fremtidsrettet næringsutvikling, innovasjon og kompetanse
- Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder
  - Samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging
  - Fremtidsrettet og miljøvennlig transportsystem

- Levende by og tettstedssentre
- Helse og trivsel

Regional planstrategi
Fylkeskommunene skal utarbeide Regional planstrategi hvert fjerde år, i samme periode som de kommunale planstrategiene utarbeides. Hordaland fylkeskommune har utarbeidet forslag til regional planstrategi 2016-2020 - Utviklingsplan for Hordaland, som er sendt på høring. Planstrategien inneholder forslag til langsiktige mål for utviklingen i Hordaland og prioriterte hovedmål og strategier for de nærmeste årene. Den inneholder også forslag til hvilke regionale planer som skal utarbeides, revideres eller fortsatt gjelde i fireårsperioden.

Langsiktig mål: Hordaland skal være bærekraftig, attraktivt og nyskapende

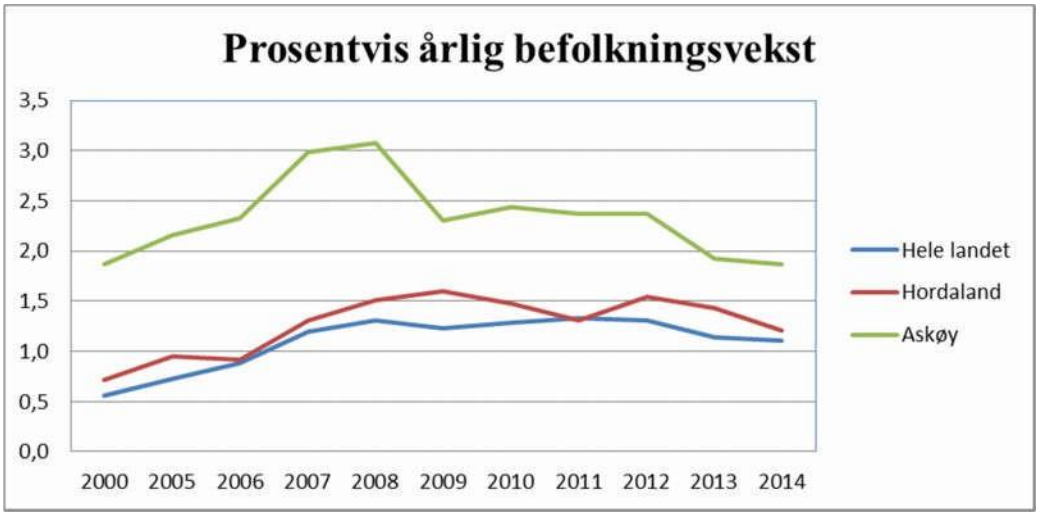
Hovedmål:
Hordaland skal ha:
- Høy sysselsetting
- Et inkluderende samfunn
- En klima- og miljøvennlig utvikling
- Samarbeid i en sterk Vestlandsregion

Regionale planer
Hordaland fylkeskommune utarbeider regionale planer som er retningsgivende for kommunal planlegging og virksomhet i fylket. Under hvert satsingsområde i kunnskapsgrunnlaget er det vist til aktuelle gjeldende regionale planer og regionale planer under arbeid.

Oversikt over og link til gjeldende regionale planer finnes her:
https://www.hordaland.no/nn-NO/plan-og-planarbeid/regionale-planar

2. BEFOLKNINGSUTVIKLING

Historisk utvikling
Askøy har hatt en svært sterk befolkningsvekst etter tusenårsskiftet, og har vært en av kommunene i landet med sterkest befolkningsvekst i perioden fra 2000 og frem til i dag. De siste femten årene har kommunen vokst med over 40 prosent, og veksten har vært raskere enn prognosene har vist på forhånd. Figuren under viser prosentvis årlig befolkningsvekst i perioden 2000-2014, sammenlignet med landet og med Hordaland. Den sterkeste veksten var i perioden 2006-2009. De tre siste årene har den prosentvise årlige veksten for første gang siden 2000 vært under 2 prosent.

Figur 1 Prosentvis årlig befolkningsvekst. Kilde: fhi.no

Askøy har både fødselsoverskudd og nettoinnflytting. Mens fødselsoverskuddet har vært relativt stabilt i perioden, har nettoinnflyttingen de siste 15 årene vært betydelig, og er den viktigste driveren for befolkningsveksten.

Det bor 28 380 mennesker på Askøy per 1.1.2016. I 2015 var gjennomsnittsalderen på Askøy 36,5 år. Askøy har en høyere andel barn og unge enn gjennomsnittet både for Hordaland og landet. 27,1 prosent av befolkningen på Askøy er under 18 år, mens for landet er andelen 21,8 prosent.

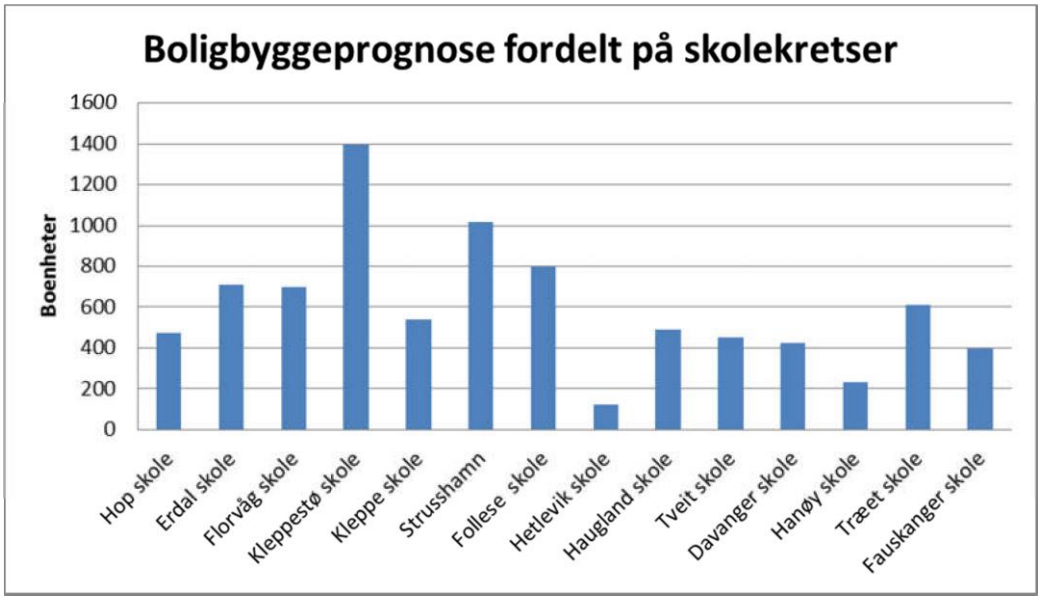
Befolkningsframskrivinger
Statistisk sentralbyrå (SSB) leverer nasjonale befolkningsframskrivinger hvert annet år i juni, som brytes ned på fylkes- og kommunenivå. Framskrivingene gjøres i flere alternativ med ulike forutsetninger knyttet til fruktbarhet, levealder, innenlandsk flytting og innvandring, der nettoinnvandring de siste årene har vært en stor kilde til usikkerhet. Hordaland fylkeskommune utarbeider egne fylkesprognoser hvert år i februar, som brytes ned på kommunenivå. Fylkeskommunen benytter en lokal modell for flytting som skiller seg fra SSB. Modellen er enklere når det gjelder internasjonale forhold, men er mer detaljert enn SSB når det gjelder lokale forhold. I tillegg til hovedalternativet, utarbeider fylkeskommunen prognoser med tre andre flyttealternativ: Høyalternativet basert på høy ordretilgang for eksportindustrien, lavalternativet basert på lav ordretilgang og nullalternativet som er et teoretisk scenario der nettoinnvandringen stopper helt opp. Hverken SSB eller fylkeskommunen tar hensyn til lokale forhold som planer for boligbygging, næringsutvikling

eller infrastrukturtiltak. Dette må kommunen ta med i vurderingen når de skal benytte prognosene.

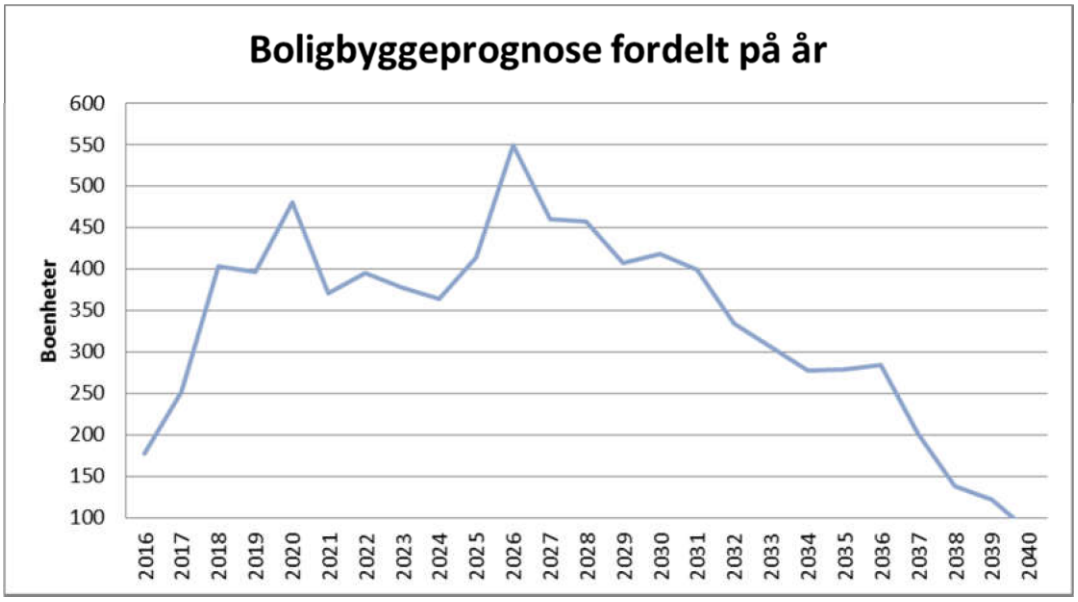
I tillegg til å kunne ta hensyn til lokale forhold, har kommunen behov for å bryte prognosene ned på skolekretsnivå, noe SSB og fylkeskommunen ikke leverer. I forbindelse med revidering av skolebruksplanen har kommunen fått utarbeidet egne prognoser våren 2016. Prognosen er utarbeidet av COWI, og tilsvarer SSB sin framskriving fra juni 2014, brutt ned på skolekretsnivå. Befolkningsprognosen er utarbeidet i et middels alternativ som tilsvarer SSB (MMMM) med middels fruktbarhet, levealder, innenlands flytting og innvandring, og et høyt alternativ som tilsvarer SSB (MMMH) som legger til grunn høy innvandring fra utlandet. Prognosen er basert på en boligtilbudsmodell, som innebærer at ekstern- og intern innflytting er avhengig av skolekretsenes andel av det totale boligtilbudet i kommunen.

Boligbyggeprognose

En viktig forutsetning for å kunne fremskrive befolkningstallene på skolekretsnivå er fordelingen av boligkapasiteten i kommunen. Kommunen har derfor utarbeidet en boligbyggeprognose som beskriver kartlagt og beregnet boligkapasitet (boligpotensiale) i gjeldende arealplaner for perioden 2016 -2040, fordelt på år og skolekrets. Det er viktig å presisere at dette er en prognose for antatt boligutbygging. Faktisk utbygging er avhengig av mange parter og varierende rammebetingelser og er i stor grad uforutsigbar. Det er derfor viktig at boligbyggeprognosen oppdateres jevnlig, og at tallene ses på som prognoser, og ikke faktiske tall. En av de viktigste faktorene som påvirker boligutbyggingen på Askøy i dag er rekkefølgekrav om skole- og barnehagekapasitet. For at prognosene skal kunne brukes til å gjøre vurderinger i forhold til skolestruktur og skoleutbygging, er det ikke tatt hensyn til dagens skolekapasitet i denne prognosen. Boligbyggeprognosen må derfor ses på som en maksimal teoretisk utbygging, der forhold som skolekapasitet ikke legger begrensninger på utbyggingen. Samlet viser boligbyggeprognosen en mulighet for bygging av 9 796 enheter, der 8 358 enheter antas å bli realisert innenfor perioden 2016-2040. Figur 2 viser boligbyggeprognosen fordelt på skolekretser, og figur 3 viser boligbyggeprognosen fordelt på år.

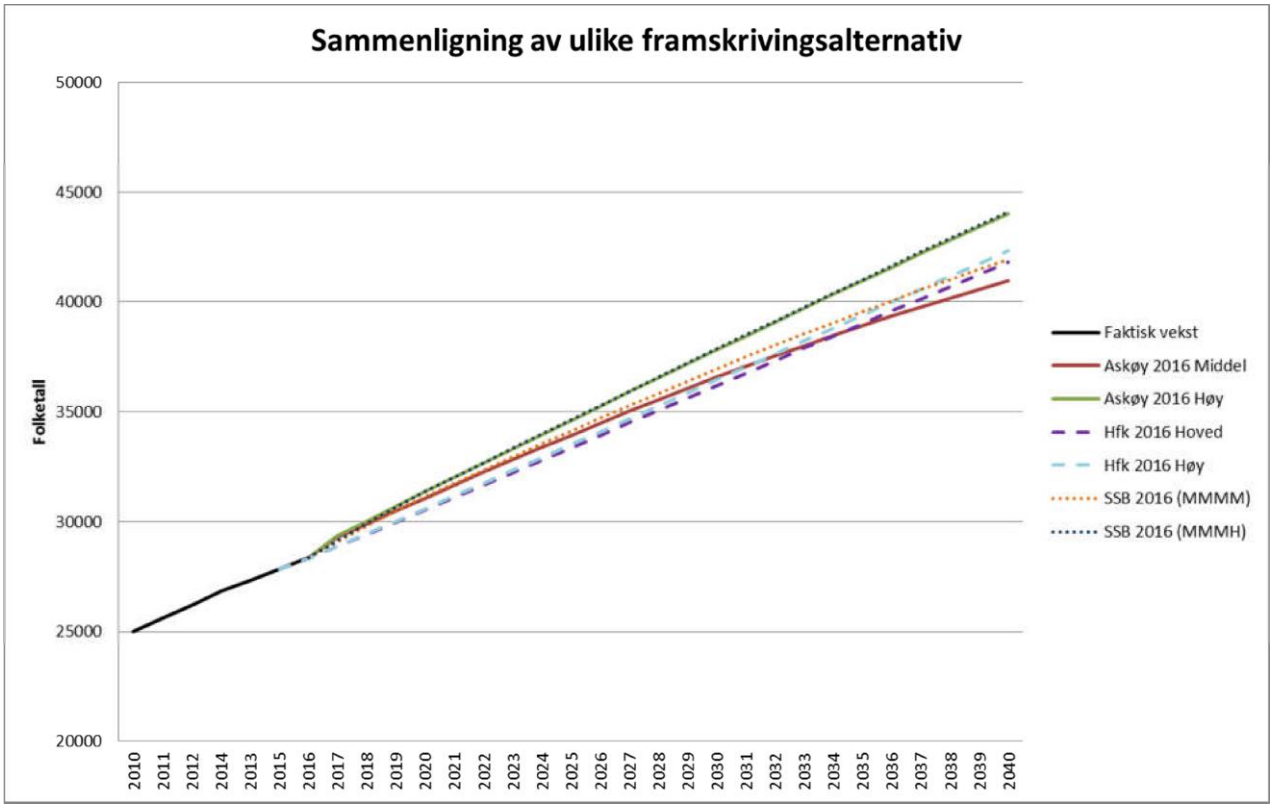
Figur 2 Boligbyggeprognose fordelt på skolekretser

Figur 3 Boligbyggeprognose fordelt på år

Sammenligning av befolkningsframskrivinger

Figur 4 viser Askøy kommunens egen prognose (alternativ middel og høy) sammenlignet med de nyeste framskrivingene fra SSB (juni 2016) og Hordaland fylkeskommune (februar 2016). Figuren viser også den faktiske veksten fra 2010 til 2015. Prognosen for Askøy 2016 tilsvarer SSB sin framskriving utarbeidet i 2014, alternativ MMMM og MMMH. Figuren viser at det høye alternativet til Askøy fremdeles følger SSB sin nyeste framskriving av alternativ med høy innvandring, mens SSB sin nyeste middel-alternativ har lagt til grunn en noe høyere vekst fra midten av perioden og utover enn framskrivingen fra 2014. Hordaland fylkeskommune sin prognose for 2016 ligger lavere enn Askøy sin prognose frem til rundt 2030, og ligger høyere mot slutten av perioden. SSB sitt middel-alternativ ligger høyere enn fylkesprognosen i starten av perioden, men ligger på samme nivå mot slutten av perioden.

Figur 4 Sammenligning av ulike framskrivingsalternativ. Befolkningstall pr. 1.1. hvert år. Kilder: statistikk.ivest.no, ssb.no og COWI 2016.

Kommunens middels-prognose anslår at Askøy vil nå 40 000 innbyggere rundt 2037, mens den høye prognosen anslår vi når 40 00 innbyggere rundt 2033. Tabell 1 viser befolkningsutvikling for de to alternativene. Tabell 2 viser Askøys middelprognose, sammenlignet med SSB 2016 sitt middelalternativ og Hordaland fylkeskommunes sitt hovedalternativ.

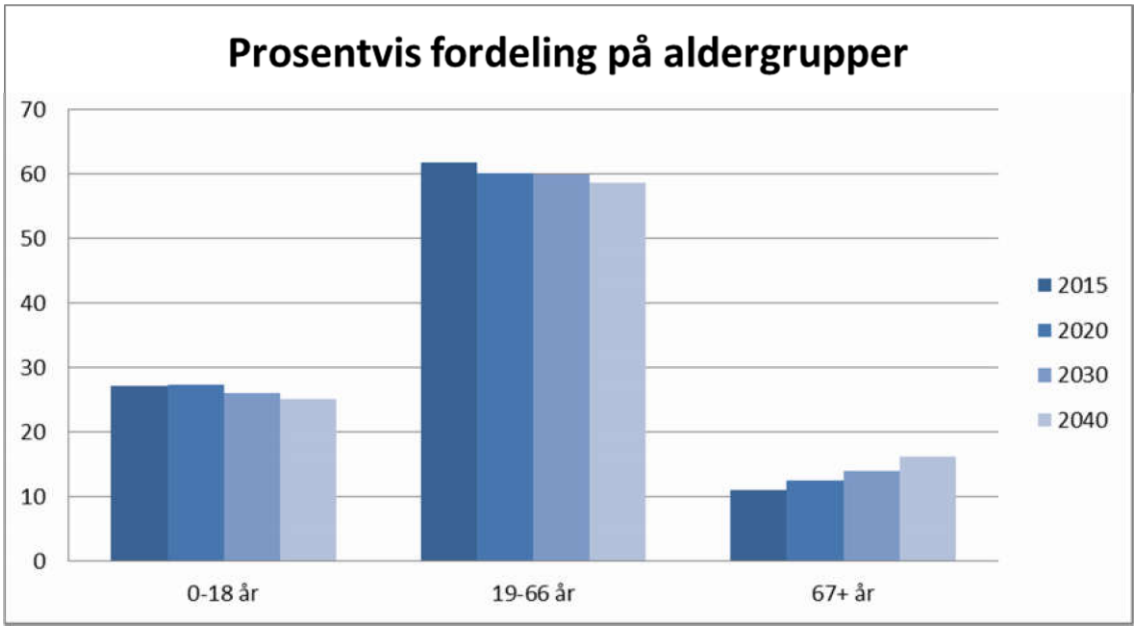
Tabell 1 Befolkningsprognose for Askøy, 2016. Antall innbyggere pr.1.1.hvert år.

	2016	2020	2025	2030	2035	2040
Askøy 2016 Middels	28 380	31 074	33 922	36 577	38 906	40 963
Askøy 2016 Høy		31 358	34 596	37 822	40 964	44 022
Differanse		284	674	1 245	2 058	3 059

Tabell 2 Befolkningsprognose for Askøy 2016 sammenlignet med SSB 2016 og Hordaland fylkeskommune 2016. Antall innbyggere pr.1.1. hvert år.

	2016	2020	2025	2030	2035	2040
Askøy 2016 Middel	28 380	31 074	33 922	36 577	38 906	40 963
SSB 2016 MMMM	28 380	31 151	34 114	36 949	39 546	41 924
Differanse		-77	-192	-372	-640	-961
HFK 2016 Hoved	28 380	30 532	33 356	36 192	39 012	41 801
Differanse		542	566	385	-106	-838

Fylkesprognosen for Hordaland 2016 beregner at gjennomsnittsalderen for Askøy vil øke fra dagens 36,5 år til 40,1 år i 2040. Fordelingen i de ulike aldergruppene vil endre seg framover. Det er de eldste aldergruppene som vil ha relativt størst vekst. Kommunens framskriving (middels alternativ) viser at andelen barn og unge vil gå fra 27,1 prosent i dag til 25,2 prosent i 2040. Aldergruppen over 67 år vil gå fra dagens 11 prosent til 16,2 prosent i 2040. Figur 5 viser utviklingen i den prosentvise fordelingen på ulike aldergrupper.

Figur 5 Prosentvis fordeling på ulike aldergrupper. Kilde: COWI 2016

3. DEN HELSEFREMMENDE ØYEN

Folkehelsearbeidet handler om hvordan vi kan legge til rette for at alle skal kunne ha god helse hele livet. En satsing på et godt helsefremmende og forebyggende arbeid gir en investering i et bedre liv for den enkelte og et bedre samfunn for alle.

Den helsefremmende øyen har som hovedmål at Askøy kommune skal jobbe systematisk for å gi innbyggerne god helse hele livet. Dette utdypes gjennom følgende seks delmål:

- Askøy kommune skal arbeide for å utjevne sosiale helseforskjeller
- Askøy kommune skal jobbe kunnskapsbasert for å bidra til en helsefremmende utvikling
- Askøy kommune skal arbeide helsefremmende i alle sektorer og avdelinger
- Askøy kommune skal legge til rette for inkludering, medvirkning og samskaping
- Askøy kommune skal utvikle et mer tilgjengelig samfunn
- Askøy kommune skal jobbe systematisk med samfunnssikkerhet for å skape trygge og robuste lokalsamfunn

3.1. Nasjonale og regionale føringer

Nasjonale mål for folkehelsearbeidet
Regjeringens mål for folkehelsearbeidet er:

- Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder
- Befolkningen skal oppleve flere leveår med god helse og trivsel og reduserte sosiale helseforskjeller
- Vi skal skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen.

Folkehelsemeldinger
Siden folkehelseloven kom i 2011, har det vært presentert to folkehelsemeldinger. Folkehelsemeldingen «God helse – felles ansvar» (2012-2013) har et særlig fokus på hvordan styrke det forebyggende arbeidet i helse- og omsorgstjenesten og hvordan skape et helsefremmende samfunn. I folkehelsemeldingen «Mestring og muligheter» (2014-2015) presenteres folkehelsepolitikk på områder som regjeringen mener ikke har vært tilstrekkelig prioritert eller som krever nye grep: psykisk helse skal ha en større plass i folkehelsearbeidet, det skal være enda mer fokus på å fremme en helsevennlig livsstil og det skal utvikles en ny og moderne eldrepolitikk.

Rundskriv fra helsedirektoratet: *Nasjonale mål og prioriteringer på helse- og omsorgsområdet i 2015*
Helsedirektoratet fokuserer på virkemidlene kommunene har for å skape samfunn som fremmer helse i hele befolkingen, og ber om at kommunene skal ha særlig fokus på:

- hvordan ivareta folkehelsehensyn i kommunale planer
- alkoholloven og regelverk knyttet til overskjenking
- den løpende oversikten over helsetilstand og påvirkningsfaktorer
- å integrere psykisk helse og livskvalitet i folkehelsearbeidet, med særlig fokus på mestring
- styrking av kompetansen på helsemessige forhold ved skolemiljøer

- hvordan bruke Politirådet som arena for kartlegging og diskusjon av lokale utfordringer knytet til rus og alkoholbruk
- det tobakksforebyggende arbeidet

Forskrift om kommunal beredskapsplikt
Kommunen skal gjennomføre en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, herunder kartlegge, systematisere og vurdere sannsynligheten for uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen og hvordan disse kan påvirke kommunen. På bakgrunn av den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen skal kommunen utarbeide langsiktige mål, strategier, prioriteringer og plan for oppfølging av samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet, samt vurdere forhold som bør integreres i planer og prosesser etter plan- og bygningsloven.

Regional plan for folkehelse 2014-2025– *Fleire gode leveår for alle*
Planen inneholder mål, strategier og retningslinjer for folkehelsearbeidet i Hordaland. Hovedmålet er å bidra til et langsiktig og systematisk arbeid som gir flere gode leveår, og som utjevner sosiale helseforskjeller. Kommunene må sikre at hensyn til folkehelse blir del av all planlegging i kommunen. Deltagelse i utdanning, arbeidsliv og lokale sosiale arenaer og gode boligområder er de viktigste faktorene for å bedre sosial ulikhet i helse.

3.2. Utfordringer – Askøy som samfunn

Sosial ulikhet i helse
Sosial ulikhet i helse er en folkehelseutfordring. Innbyggere i privathusholdninger som har gode økonomiske forhold, har bedre helse enn de som bor i husholdninger med økonomiske utfordringer. Selv om de fleste på Askøy har det veldig bra, viser forskning at den sosiale ulikheten i helse øker. Askøy ligger bedre an sammenlignet med tall for hele landet og Hordaland. Likevel viser tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) at 6,6 prosent av alle husholdninger på Askøy i 2014 har en samlet inntekt som ligger under 60 prosent av nasjonal medianinntekt . Dette er en endring på 0,3 prosentpoeng siden 2005. I 2014 bodde 6,7 prosent av alle barn under 18 år på Askøy i privathusholdninger med årlig inntekt under 60 prosent av nasjonal medianinntekt. Det betyr at ca 500 barn på Askøy bor i en husholdning som betegnes som lavinntektshusholdning.

Forventet levealder og utdanningsnivå
Utdanningsnivå henger sammen med folk sin helse og forventet levealder: de med lang utdanning (fullført universitet/ høyskole) lever lengere enn de med kort utdanning (fullført grunnskole). Siden årtusenskiftet er det flere og flere på Askøy som tar eller har lang utdanning. Likevel – forventet levealder for de på Askøy med fullført grunnskole, er på 79 år. Forventet levealder for de med fullført videregående skole er på 84 år og forventet levealder for de med fullført universitet eller høgskole, er på 86 år. Det er nesten syv års forskjell i forventet levealder ut fra hvor lang utdannelse man har.

Psykisk helse
Psykiske helseproblemer er blant de største folkehelseutfordringene i dagens samfunn. På Askøy viser tall at vi har et høyere antall pasienter (0-74 år) med symptomer på angst og depresjon, enn hva tilfellet er for Norge og Hordaland. Utfordringen er størst blant kvinner, men også antall menn som har vært i kontakt med primærhelsetjenesten i forbindelse med symptomer på angst og depresjon er høyt. Brukere av reseptbelagte antidepressiva

understøtter denne tendensen – det er relativt flere på Askøy som bruker antidepressiva enn hva tilfellet er for landet.

Flere eldre
Det helsefremmende og forebyggende arbeidet skal foregå i et livsløpsperspektiv. Askøy vokser raskt - det er bare fem kommuner i Hordaland som vokser like fort i innbyggertall. Folkehelseutfordringen er at det er i de eldste aldersgruppene at folketallsutviklingen er størst, fra 67 år og oppover. Det betyr at vi får flere eldre på Askøy, noe som kan ha innvirkning på hvordan vi bør innrette oss i forhold til helse- og sosialtjenester.

Muskel- og skjelettplager
I tillegg til psykiske lidelser, er kroniske smertetilstander en viktig årsak til at menn og kvinner faller ut av arbeidslivet før pensjonsalder. Muskel- og skjelettplager er den vanligste årsaken til smertetilstander. Tall for Askøy viser at vi ligger høyt, sammenlignet med tall for Norge og Hordaland, på antall personer som har vært i kontakt med primærhelsetjenesten i forbindelse med muskel- og skjelettplager (0-74 år). Dette «bekreftes» gjennom tall for brukere av reseptbelagte smertestillende legemidler, som har vært høyere i perioden 2011 til 2013 på Askøy, sammenlignet med tall for hele landet og Hordaland.

Lungekreft
Forekomst av lungekreft blant menn på Askøy, har økt de siste 25 årene. Tendensen er noe nedadgående de siste årene, men forekomsten, sammenlignet med tall for Norge og Hordaland, har vært høyere i perioden 1999 til 2012. I og med at forekomsten har vært høyere, har også dødsfall forårsaket av kreft blant menn vært over lands- og fylkesgjennomsnittet.

Antibiotika
Selv om Norge har et lavt forbruk av antibiotika, er det likevel et nasjonalt mål å redusere den totale bruken av antibiotika. Høyt forbruk eller feilaktig bruk av antibiotika kan føre til at behandling av infeksjonssykdommer svikter. På Askøy har vi indikasjoner på at bruken av antibiotika er relativt høyere enn hva bruken er på lands- og fylkesnivå.

3.3. Utfordringer – Askøy som organisasjon

Samfunnssikkerhet og beredskap
Forskrift om kommunal beredskapsplikt pålegger kommunen å jobbe systematisk og helhetlig med samfunnssikkerhet, på tvers av sektorer i kommunen. Formålet er å redusere risiko for tap av liv eller skade på helse, miljø og materielle verdier. I samsvar med forskriften utarbeidet kommunen i 2015 en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) som skal være grunnlaget for beredskapsarbeidet i kommunen. Den helhetlige ROS-analysen er fulgt opp i kommunens overordnede beredskapsplan, men det gjenstår en del arbeid med å bryte dette ned på den enkelte sektor og fagavdeling. Det må jobbes videre med systematisk sikkerhets- og beredskapsarbeid slik at det følges opp på den enkelte enhet, i kommunale planprosesser og blir integrert i kommunens ordinære styrings- og rapporteringssystemer.

Tverrfaglig folkehelsearbeid
Folkehelsearbeid er sektorovergripende og for å nå målet om en helsefremmende utvikling må vi tenke folkehelse i alle sektorer og avdelinger i kommunen. Det helsefremmende og forebyggende arbeidet har som mål å gjøre folk i stand til å ta ansvar for egen helse og trivsel

gjennom å kunne ta riktige og gode helsevalg i hverdagen, og det aller meste av dette arbeidet skjer utenfor helsesektoren. Folkehelseoversikten gir oss et godt grunnlag for et kunnskapsbasert folkehelsearbeid. Utfordringen for kommunen er nå å fortsette det gode arbeidet med å integrere folkehelse i all sin planlegging og virksomhet.

Kommunedelplan Helse og velferd
Kommunedelplan helse og velferd er under utarbeidelse og hovedmålet med planen er å peke på retningen kommunen ønsker å ta innenfor helse- og omsorgsektoren. Planen skal trekke de store linjene for hvordan vi skal møte den økte etterspørselen etter tjenester, og være førende for utarbeidelse av handlingsplaner. Viktige utfordringer kommunedelplanen omhandler er: stram kommuneøkonomi, økt etterspørsel av tjenester, helhetlig og sammenhengende tjenestetilbud, kompetanse og rekruttering av kvalifisert personell, demografiske endringer med flere eldre, mobilisering av samfunnets samlede omsorgsressurser, riktig bruk av teknologi, sosial ulikhet i helse, lokalt tilpasset boligpolitikk, sosial isolasjon og deltakelse i arbeids- og samfunnsliv.

Omsorgstrappen – programområde
Askøy kommune skal gjennom omstillingsprogrammet «Snu omsorgstrappen» sikre innbyggerne gode omsorgstjenester innenfor en lavere utgiftsramme. Delområder er: legge til rette for at den enkelte skal mestre egen livssituasjon og bo lengst mulig i eget hjem, omstille tjenestene for å realisere nasjonale og lokale mål om gode omsorgstjenester, fordele tjenestene i omsorgstrappen med vekt på forebygging og tidlig innsats, bidra til lavere sykefravær og god medarbeidertilfredshet, driften skal effektiviseres, arbeidsprosesser optimaliseres og utgifter for omsorgstjenester reduseres. Tjenestene som omhandles av programmet er pleie og omsorg, omsorgstjenester til psykisk utviklingshemmede og andre brukergrupper som naturlig faller inn under omsorgstjenestene.

3.4. Utfordringer - Langsiktig arealbruk

Folkehelsearbeid har fokus på bakenforliggende faktorer som påvirker den fysiske, psykiske og sosiale helsen. Det er der mennesker lever, virker og bor at vi kan forme og utvikle de kvaliteter som fremmer helse, trivsel og tilhørighet. Arealplanlegging og forming av det fysiske miljøet er en viktig arena for folkehelsearbeidet, og utfordringen er å sikre at hensyn til folkehelse tas i all arealplanlegging. Det omtales derfor ikke egne arealutfordringer under den helsefremmende øyen, men vises til de øvrige satsingsområdene der arealutfordringer i forhold til folkehelse skal ivaretas.

4. DEN LEVENDE ØYEN

Hvordan vi former omgivelsene betyr mye for folks hverdag og hvordan vi lever våre liv. Et godt og inkluderende lokalsamfunn blir til der det er tette bånd mellom folk, næringsliv, offentlige tilbud og frivillige organisasjoner. Boforhold, aktiviteter og tilgang til lokal service og tjenester er viktige elementer for at innbyggerne skal trives og føle seg trygge. Stedene er for menneskene som bor der og innbyggerne er en drivkraft som bidrar med engasjement og innsats for lokalmiljøene.

Hovedmålsettingen for Den levende øyen er at Askøys innbyggere skal være stolt over sine levende og varme lokalsamfunn. Dette utdypes gjennom følgende fem delmål:

- I 2030 føler innbyggerne stolthet og identitet til Askøy og egne nærmiljø
- I 2030 har Askøy lokalsamfunn som er engasjerende og inkluderende
- I 2030 er Askøy levende og mangfoldig med gode sosiale og kulturelle møteplasser
- I 2030 har Askøy et bærekraftig utbyggingsmønster som legger til rette for gode og varierte lokalsamfunn
- I 2030 har Askøy attraktive sentrumsområder med betydning som servicesenter og møteplass for befolkningen

4.1. Nasjonale og regionale føringer

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging
Fylkeskommunen og kommunen skal fastsette regionalt utbyggingsmønster, senterstruktur og hovedtrekk i transportsystemet. Kommunal planlegging skal legge til rette for tilstrekkelig og variert boligbygging, lokalisert ut fra hensynet til samordnet bolig, areal- og transportplanlegging. Gjennom planlegging kan kommunen legge til rette for gode lokalsamfunn og boligområder, fysisk aktivitet og mer helsefremmende miljø. Kommunen skal ha en aktiv og helhetlig sentrumspolitikk, og legge til rette for etablering av boliger, arbeidsplasser, handel, service og sosiale møteplasser i sentrum.

Regional plan for attraktive senter 2015-2026 - *Senterstruktur, tenester og handel*
Hovedmålet for planen er at Hordaland skal ha attraktive senter som fremmer livskvalitet, robust næringsliv og miljøvennlig transport. Planen fastsetter den regionale senterstrukturen med fylkessenter, regionsenter og kommunesenter. Kleppestø er fastsatt som nytt regionsenter av hensyn til folketall og behov for å gjøre kommunen mer selvforsynt. Kommunen kan selv fastsette kommunal senterstruktur med kommunesenter, lokalsenter og nærsenter. Sentrumsområder skal planlegges helhetlig gjennom områdeplanlegging.

Regional plan for kultur 2015-2025 – *Premiss: Kultur*
Kultur skal være en grunnleggende premiss for samfunnsutviklingen, og innbyggerne skal ha tilgang på et rikt og mangfoldig kulturliv og kunne ta del i og oppleve tradisjonelle og nyskapende kulturaktiviteter. Kommunene må gjennom egen planlegging legge til rette for et aktivt kulturliv og gode kulturtilbud i lokalsamfunnene som gir grunnlag for inkludering, deltagelse, læring og utvikling av fellesskapet.

Regional plan for folkehelse 2014-2025 – *Fleire gode leveår for alle*
Gode lokalsamfunn med mulighet for fysiske og sosiale aktiviteter, gir grunnlag for mestring, tilhørighet og identitet. Planen har mål om gode, trygge og aktive nærmiljø for befolkningen, og boliger til folk med ulike behov. Organiserte og uorganiserte aktiviteter i nærmiljøet er viktig både for å utvikle og styrke sosiale relasjoner, og for å gi verdifulle og helsefremmende opplevelser for mennesker i alle aldre. Planen har mål om å inkludere flere i og rekruttere bredere til frivillig organisasjonsarbeid, blant annet gjennom samarbeid med frivillig sektor.

4.2. Utfordringer – Askøy som samfunn

Senterstruktur
Attraktive senter der folk ønsker å være, bo og drive næring er avgjørende for å legge til rette for livskvalitet, vekst, robust næringsliv og miljøvennlig transport. En tydelig senterstruktur skaper forutsigbare rammer både for offentlige og private aktører. Tydelig satsing i utvalgte senter vil gjøre dem attraktive som lokaliseringssted for tjenester, handel og arbeidsplasser og kan sette i gang en positiv etableringsspiral. Det offentlige må gjennom lokalisering av egen virksomhet gå foran og dra andre virksomheter med i en slik senterutvikling. Publikumsrettede tjenester, både offentlige og private må lokaliseres til sentrumsområdene, fortrinnsvis kommunesenteret. Det er en utfordring for Askøy å styrke Kleppestø som regionsenter og kommunesenter og utvikle en senterstruktur med tydelige lokalsenter og nærsenter.

Boligstruktur
Boligen og området vi bor i har mye å si både for vår fysiske og mentale helse, og er viktig for at vi skal kunne ta utdanning, danne familie og være i arbeid. En god bolig og godt bomiljø forebygger helseplager, mens dårlig bolig gir dårlig helse. Boligen er også rammen for et sosialt liv og gir tilhørighet til et nærmiljø og lokalsamfunn. En av utfordringene for Askøy på folkehelseområdet, er den ujevne fordelingen av boligtyper, som kan skape utfordringer for bl.a. nyetablerere og eneforsørgere. Per januar 2016 er 69 prosent av alle boligene på Askøy eneboliger. Det har i de siste årene vært en økning i byggingen av tomannsboliger og rekkehus, men det er fortsatt bare 12,6 prosent som er tomannsboliger og 11,2 prosent som er rekkehus.

Eneforsørgere
Antall eneforsørgere har over tid vært relativt stabilt på Askøy, og vi har siden årtusenskiftet hatt en lavere andel eneforsørgere (utvidet barnetrygd) sammenlignet med gjennomsnittet for hele landet. For noen kan det utgjøre en økonomisk belastning å være eneforsørger, enten dette er et resultat av familieoppløsning eller ikke. Analyser viser at eneforsørgere oftere har lavere inntekt enn husholdninger med flere voksne medlemmer. Tall fra folkehelseinstituttet for 2014 (3-årig gjennomsnitt) viser at 15,6 prosent av våre innbyggere under 45 år har eneforsørgeransvar for barn under 18 år.

Flere utenlandske statsborgere
Per 1.1. 2016 er 9,1 prosent av askøyværingene utenlandske statsborgere (innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre). Den største gruppen av utenlandske statsborgere er personer fra Polen, totalt 564 personer. Den nest største gruppen er personer fra Litauen, som er totalt 277 personer. Askøy kommune skal i 2016 bosette 80 flyktninger, av dem 30 enslige mindreårige, noe som er en tidobling fra tidligere år. I 2017 skal kommunen bosette

92 flyktninger, av dem 48 enslige mindreårige. Det blir viktig å få inkludert både barn og voksne i lokalsamfunn, arbeidsliv og skole.

Frivillighet
Frivillig sektor står for en viktig verdiskaping i samfunnet i form av lokal identitet, tilhørighet, fellesskap, styrking av demokratiet og gode inkluderende lokalmiljøer. Kartleggingen av frivilligheten på Askøy (2016) viser at kommunen har en bred frivillig sektor og et stort engasjement i kommunen og lokalmiljøene. I følge kartleggingen ligger hovedutfordringene for foreningene i ressursspørsmål: antall medlemmer, tid, kapasitet, økonomi og lokaler. Flertallet av organisasjonene mener at en større medlemsmasse ville hjulpet dem med å nå målene sine.

4.3. Utfordringer – Askøy som organisasjon

Boligsosialt velferdsprogram – programområde
Askøy kommune ble tatt inn i Husbankens velferdsprogram august 2014. Bakgrunn for søknad om deltakelse var å sikre fokus og retning i kommunens boligsosiale arbeid, både på kort og lang sikt. Formålet er å avdekke fakta, sette det boligsosiale arbeidet øverst på dagsorden, tydeliggjøre det i alle planer og forankre det i hele organisasjonen. I tillegg vil det gi kommunen mulighet for tettere samarbeid med Husbanken og andre kommuner i programmet. Utfordringer i det boligsosiale arbeidet i kommunen er: liten forankring i planverket, manglende bo-oppfølging, behov for utvikling av rutiner for saksbehandling, tildeling og ventelister og få tilgjengelige egnede boliger.

Inkludering – programområde
Inkludering og bosetting av flyktninger er en stor oppgave for kommunen og det er viktig at det settes på agendaen både i kommunens planarbeid og utviklingsarbeid av tjenester. Askøy har lang erfaring med bosetting av flyktninger, men ikke i det omfanget det nå er fattet politisk vedtak om. Det er et arbeid som utfordrer både boligsosialt arbeid og arbeid med inkludering og kvalifisering, og er avhengig av befolkningen sammen med frivillige, lag og organisasjoner og næringsliv for å lykkes godt. Programmets overordnede målsetting er å utvikle samhandlingsstrukturer og - kulturer på tvers av offentlige tjenester, frivillige lag og organisasjoner, samt tiltak som gir mulighet for opplevelse av trygghet, tilhørighet, mestring og muligheter, ut fra den enkeltes forutsetninger og interesser.

Regionsenter Kleppestø – programområde
Et attraktivt sentrum bør ha et mangfold av funksjoner og aktiviteter som støtter opp om hverandre og bidrar til trivsel og næringsutvikling. Regionsenter har en viktig rolle i å tilby innhold og funksjoner som en ikke kan forvente å finne i alle kommuner. Utvikling av Kleppestø som regionsenter er en viktig oppgave for kommunen som vil kreve oppfølging og utvikling på en rekke områder, samt prioritering av ressurser og oppmerksomhet. Det er viktig å få på plass en organisasjon som kan håndtere gjennomføring av salg og utbygging av Kleppestø, og drive utviklingen av Kleppestø som region- og kommunesenter.

Samarbeid med frivilligheten
Askøy kommune ønsker lokalsamfunn som er engasjerende og inkluderende. Frivillig sektor er en viktig faktor for å få dette til, og det er avgjørende med god samhandling mellom kommunen, frivillige lag og organisasjoner og næringslivet. Kommunen må utarbeide en

lokal frivillighetspolitikk eller handlingsplan som sier noe om hvordan kommunen skal samhandle med frivillig sektor. Denne må både omhandle frivilligheten som er organisert i lag og foreninger, men også frivillig innsats utført av enkeltpersoner.

Utvikle møteplasser
Mangel på og ønske om både formelle og uformelle sosiale og kulturelle møteplasser, kommer frem i flere medvirkningsprosesser. Ved å tilrettelegge for møteplasser kan en styrke sosiale nettverk og dermed fremme helse og forebygge sykdom. Kommunale bygg og uteområder bør fungere som møteplasser i lokalsamfunnet. Dette krever innsats og organisering fra kommunen blant annet i forhold til utleiepraksis, drift, vedlikehold og tilgjengelighet.

4.4. Utfordringer - Langsiktig arealbruk

Utbyggingsmønster
Askøy har sterk befolkningsvekst og gjeldende arealplaner har kapasitet til etablering av i overkant av 9 000 boenheter. For å nå målet om et bærekraftig utbyggingsmønster som legger til rette for gode og variert lokalsamfunn, må kommunen styre denne utviklingen. Kommunen må følge opp vedtatt arealstrategi ved rullering av kommuneplanens arealdel, blant annet i forhold til å bygge tett rundt kollektivknutepunkt og sentrumsområdene. For ikke å legge beslag på store arealer må utbyggingen i større grad bygges i høyden. Sentrale utfordringer er: tilpasse utbyggingen til kapasiteten på sosial og teknisk infrastruktur, aktiv bruk av rekkefølgebestemmelser og utbyggingsavtaler, og et utbyggingsmønster som bygger opp under senterstrukturen.

Utdaterte reguleringsplaner
Kommunen har en rekke eldre reguleringsplaner, vedtatt før 1970, som bør vurderes opphevet. Planene er store i utstrekning og områdene er tilnærmet ferdig utbygd, delvis i strid med opprinnelig plan. Disse planene er ikke i tråd med dagens utvikling og det er utfordrende å følge opp planene i konkrete byggesaker. Ved rullering av arealdelen bør det vurderes å oppheve disse planene: plan 1 Nedre Kleppestø, plan 14 Bakarvågen, Søre Erdal, plan 15 Kleppestø/Florvåg, plan 16 Follese, plan 20 Kråke-/Håvestølen og plan 24 Løype, Follese.

Viktige faktorer som begrenser utbyggingen
Kapasitet på sosial og teknisk infrastruktur er i stor grad styrende for utbyggingstakten og har betydning for kvaliteten på boligområdene. Med teknisk infrastruktur menes installasjoner og anlegg som veg, vann, avløp, kraftforsyning og telekommunikasjon. Sosial infrastruktur er ulike bygg og anlegg som må til for at samfunnet skal fungere sosialt, som skoler, barnehager, sykehjem og lignende. På Askøy er følgende faktorer særlig utfordrende for utbyggingen:

<u>Skolekapasitet</u>
Rekkefølgebestemmelser om krav til skole- og barnehagekapasitet er innarbeidet i reguleringsplaner vedtatt etter 1997, da kommuneplanens arealdel tok inn bestemmelser om dette. Da de fleste skolene på søre Askøy har utfordringer i forhold til kapasitet, betyr det at reguleringsplaner med rekkefølgebestemmelser om skolekapasitet ikke kan realiseres. En stor del av utbyggingen i sør skjer dermed i uregulerte områder eller etter eldre

reguleringsplaner. En konsekvens av dette er at kommunen ikke får gjennomført de gode samfunnsintensjonene som er innarbeidet i de nyere planene, som f.eks. mer variert boligsammensetning, lekeplasser og hensyn til grønnstruktur.

Gang- og sykkelveger
Reguleringsplaner har også rekkefølgebestemmelser om etablering av gang- og sykkelveger. Gang- og sykkelveger mangler på større strekk, og kostnader for utbyggere kan bli store og føre til at utbyggingen ikke er realiserbar for enkelte områder.

Vann og avløp
Kapasiteten på vannforsyning er begrenset inntil Askevann som ny hovedvannkilde er på plass. Samtid har kommunen store investeringer i forhold til nytt hovedrenseanlegg for avløp for søre deler av Askøy. Situasjonen er alvorlig både for drikkevann og avløp, og kan få konsekvenser for utbyggingstakten, særlig på søre deler av Askøy.

Senterstruktur
Kleppestø har status som regionsenter og må bl.a. gjennom arealplanlegging og utbyggingsmønster styrkes både som regionsenter og kommunesenter. Videre utvikling av regionsenteret forutsetter en vedtatt reguleringsplan for Kleppestø sentrum. Det er i tillegg behov for å utvikle en tydeligere senterstruktur for kommunen forøvrig. Senterstrukturen må utredes og vedtas ved rullering av kommuneplanens arealdel. De valgte senterområdene må planlegges helhetlig gjennom områdeplanlegging og det er utfordrende å prioritere tid og ressurser til dette arbeidet.

Variert boligsammensetning
For å nå målsettingene om gode og varierte lokalsamfunn, et boligtilbud tilpasset ulike livsfaser og familietyper og forebygge bostedsløshet, må kommunen tilrettelegge for en mer variert boligsammensetning. Det må fokuseres på dette ved rullering av arealdelen, gjennom regulering av boligområder og bruk av utbyggingsavtaler.

Sikre møteplasser, aktivitetsområder og uteareal
Målsettinger om møteplasser og arealer for lek og fysisk aktivitet må følges opp i konkret arealbruk og sikres ved regulering og utbygging av områder.

5. DEN GRØNNE ØYEN

Skal Askøy fortsatt være en aktiv og grønn øy må vi legge til rette for en bærekraftig og klimavennlig utvikling. Mangfoldet av og tilgangen til natur og rekreasjonsområdene gir innbyggerne mulighet for aktivitet, opplevelser og trivsel. Grønne områder er viktig for det biologiske mangfoldet, og har nytteverdi som næring og ressurs, klimaformer og danner av jordsmonn. Askøy kommune må møte klimautfordringene og ta klimaansvar.

Hovedmålet for satsingsområdet Den grønne øyen er at Askøy skal være en aktiv og grønn øy der kommunen, innbyggere og næringsliv tar miljø- og klimavennlige valg. Dette utdypes gjennom fire delmål:

- I 20130 har Askøys innbyggere god tilgang til friluftsområder og et godt friluftstilbud
- I 2030 ivaretar Askøy kommune de gode kvalitetene i natur og kulturlandskapet og vektlegger naturens egenverdi
- I 2030 har Askøy kommune en klimavennlig utvikling
- I 2030 er Askøy en ren kommune

5.1. Nasjonale og regionale føringer

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging
Kommunene skal legge vekt på reduksjon av klimagassutslipp, energiomlegging og energieffektivisering gjennom planlegging og lokalisering av næringsvirksomhet, boliger, infrastruktur og tjenester. Kommunene skal ta hensyn til klimaendringer og risiko og sårbarhet i sin samfunnsplanlegging.

Det skal legges til rette for høy arealutnyttelse rundt kollektivknutepunkt og potensiale for fortetting og transformasjon skal utnyttes før nye utbyggingsområder tas i bruk. Kommunene skal legge til rette for økt bruk av sykkel og gange i dagliglivet.

Viktige verdier av naturmangfold, landskap, friluftsliv, kulturminner og kulturmiljø skal identifiseres. Kunnskapen skal brukes aktivt, virkninger skal synliggjøres og tas hensyn til. Kommunene skal sikre viktige jordbruksområder og legge til rette for nye og grønne næringer. Naturverdier skal tas vare på og kommunene skal legge til rette for fysisk aktivitet og trivsel for hele befolkningen ved å sikre sammenhengende grønne strukturer, åpne vannveier og nær tilgang til områder for lek, idrett, rekreasjon og nærfriluftsliv.

Klimaplan for Hordaland 2014-2030 – *Regional plan for klima og energi*
Planen inneholder overordnede mål og strategier knyttet til klimagassutslipp, energi, klimatilpasning, arealbruk og transport. Klimaendringer må være tema i kommunal planlegging og klimasårbarheten til kommunen må analyseres og tas hensyn til. Planlegging skal ta hensyn til flomfare, havnivåstigning og stormflo, og sikre håndtering av overvann og dimensjonere avløp for fremtidig øke i nedbør. Bolig, arbeidsplassintensive næringer, skole og barnehage bør lokaliseres nær hverandre og i tilknytning til kollektivnettet. Areal for sammenhengende sykkelveger mellom viktige målpunkt må sikres. Jordressurser er karbonlager og skal tas vare på. Det skal legges til rette for fornybar lokal energibruk.

Regional areal- og transportplan for Bergensområdet (under arbeid)
Planen er under arbeid og skal se helhetlig på utviklingen i Bergensområdet de neste 20

årene. Stikkord for planen er styrking av regionale senter, effektivt og miljøvennlig transportsystem, kompakte og gode boligområder, rett lokalisering av næringsområder, ivaretakelse av grønnstruktur og kulturmiljø. Planen vil blant annet anbefale kommunen å vurdere tilgjengelighet for ulike transportmiddel i kommunen og at utbyggingsrekkefølge for bolig- og næringsareal i kommunen må samordnes i tid med utbygging av vegsamband, gang- og sykkelveger og kollektivtiltak.

Regional plan for folkehelse 2014-2025 – *Fleire gode leveår for alle*
God tilrettelegging for et mer aktivt og deltakende liv kan skje gjennom å etablere trygge og attraktive gang- og sykkelveger og gjøre flere friluftsområder og steder tilgjengelig for alle. Planen har mål om gode friluftsområder for alle og økt bruk av aktivitetsanlegg, friluftsområder og idretts- og kulturarenaer.

5.2. Utfordringer – Askøy som samfunn

Turstier og gang- og sykkelveger
Persontransport med sykkel og gange bidrar til økt hverdagsaktivitet og reduserer den totale miljøbelastningen. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at Askøy har et relativt lite antall kilometer med turstier og løyper tilrettelagt for sommerbruk (per 1 000 innbyggere, 2014). Vi har vesentlig færre kilometer tilrettelagte turstier og løyper enn hva gjennomsnittet er for hele landet og Hordaland fylke. Vi ligger også lavt på antall kilometer med kommunale gang- og sykkelveger med kommunalt ansvar per 1 000 innbyggere (2014). Gjennomsnittet for hele landet er 12 km, gjennomsnittet for Hordaland er 9 km mens tallene for Askøy er 2 km. Belyste gang- og sykkelveger viser samme tendens.

Drikkevannskvalitet
Drikkevann fritt for smittestoffer regnes som en vesentlig forutsetning for god folkehelse. I Askøy kommune forsynes ca. 72 prosent av befolkningen med drikkevann fra kommunale vannverk, 25 prosent fra brønner (og lignende) og tre prosent fra private vannverk. Andelen av befolkningen i vår kommune som er tilknyttet kommunale vannverk, er vesentlig lavere enn for hele landet og hele fylket. Overflatebrønner utgjør majoriteten av brønnløsningene på Askøy. Dette er svært usikre vannforsyningskilder, både med hensyn på produsert vannmengde og på hygienisk kvalitet. Kommunen har store utfordringer i forhold til kapasitet på vannproduksjonen, som både har betydning for leveransen til publikum, men kan også i perioder medføre vakum på ledningsnettet som kan trekke forurenset vann inn i ledningene.

Avløp
Mange eldre eksisterende avløpsløsninger på Askøy ville ikke blitt godkjent dersom de ble omsøkt etter dagens regelverk. Eldre avløpsanlegg har svært varierende standard og det er høy andel punktutslipp til sjø og grunn (spredning til terreng). Lekkasjer og utslipp fra de eldre anleggene kan medføre lokal forurensning av grunn, drikkevannskilder, rekreasjonsområder, badeplasser mv. og kan gi økning i rottebestanden. I følge SSB er ca. 79 prosent av Askøys befolkning tilknyttet kommunalt avløpsanlegg. Dette er på samme nivå som resten av Hordaland, men noe lavere enn for hele landet. Tilknytningsgrad til offentlige avløpsanlegg gir bedre kontroll med utslipp og avløpsanlegg og reduserer dermed fare for miljøforurensning og uhygieniske forhold. Askøy har store utfordringer i forbindelse med utbygging av avløpsrenseanleggene for å etterkomme krav i utslippstillatelsene etter Forurensningsforskriften.

Forurensede sjøområder
Vi har noen kjente lokale forurensede sjøområder; Florvåg, Skiftesvik og Kollevåg. Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES) har gjort undersøkelser og gitt kostholdsråd for sjøområdene rundt Askøy. Sist dette ble gjort var i 2010, og undersøkelsene førte til anbefalinger for sjøområder mellom Askøybroen i sør og Strømsneset i nord. Kostholdsrådene innbefatter fraråding til gravide av inntak av brunmat fra krabbe, dypvannsfisk og torsk. I tillegg har miljørettet helsevern frarådet fiske og fangst samt bading som innebærer kontakt med bunnsedimenter inne i Florvågbassenget.

Klimagassutslipp
Veg- og transportsektoren er hovedkilden til klimagassutslippene på Askøy, og det er vegtrafikk som vil stå for den fremtidige utslippsveksten. Det er en klar sammenheng mellom veksten i antall personbiler og veksten i innbyggertallet. Askøy er en del av et felles arbeids-, bolig-, service- og kulturmarked med Bergensområdet, og veg- og transportløsningene må også håndteres i et regionalt perspektiv. Askøy kommune må legge til rette for å redusere den private bilbruken. Samtidig har vi spredt bosetning i deler av kommunen, og noen vil uansett være avhengig av privatbilen. Det vil derfor være viktig å fokusere på klimavennlige transportløsninger og øke andelen som har mulighet til å velge kollektive løsninger, gange og sykkel.

Klimasårbarhet
Kommuner i Hordaland kan forvente økte gjennomsnittstemperaturer og havnivåstigninger fremover mot år 2100, i kombinasjon med mer ekstremvær. Det er forventet mer intensiv nedbør som vil skape flom og økt press på eksisterende vassdrag og avløpssystem. Det er usikkerhet knyttet til vindkonsekvensene. Havnivåstigning kombinert med stormflo vil få konsekvenser for hvordan man planlegger i strandsonen. Askøy må vurdere egen klimasårbarhet og ta hensyn til dette i sin planlegging og utbygging.

Biologisk mangfold
Nedbygging av leveområder er den største trusselen for biologisk mangfold hos oss. Mange arealendringer som hver for seg har små virkninger kan til sammen redusere naturmangfoldet betydelig. Det er en utfordring å sikre en helhetlig planlegging der virkninger for naturmangfoldet ses i sammenheng for større områder og flere tiltak.

Kulturminner og kulturlandskap
Kommunen har hovedansvaret for å identifisere og forvalte verneverdige kulturminner. Den viktigste årsaken til tap eller svekking av kulturminneverdiene er utbygging og manglende bruk av bygninger. Befolkningsvekst og utbyggingshastigheten på Askøy er en trussel for viktige kulturminneverdier.

Miljøvennlig byggemateriale
Byggenæringen omtales ofte som 40 prosent - næringen. Næringen står for 40 prosent av verdiskapingen, 40 prosent av ressursforbruket, 40 prosent av energiforbruket og 40 prosent av avfallet. Videre står byggenæringen for ca. 14 prosent av CO_2-utslippene på nasjonal basis. Askøy har høy befolkningsvekst. For å motvirke at denne veksten medfører økte utslipp, er det nødvendig å bygge mer miljøvennlig.

5.3. Utfordringer – Askøy som organisasjon

Vann- og avløp – Programområde
En av kommunens største utfordringer i tiden fremover er å skaffe tilstrekkelig vannkapasitet til våre innbyggere. Kapasiteten i vannkildene er for liten og kapasiteten i distribusjonsnettet er for liten. Kommunen har fått konsesjon for utbygging av Askevann. Det vil her være tilstrekkelig vannkapasitet i overskuelig framtid. Det vil likevel ta noen år før vann fra Askevann kan distribueres ut til abonnentene. I mellomtiden vil vannforsyning være utfordrende i de nærmeste årene. Fylkesmannen har også stilt krav om rensing av avløp i søre delen av Askøy kommune. Det innebærer at det må bygges nytt hovedrenseanlegg for avløp på søre Askøy. Investeringer i vann og avløp vil derfor bli betydelige i årene framover. Dette vil igjen påvirke de kommunale avgiftene for vann og avløp som sendes til abonnentene og innebære økning av boutgiftene i Askøy kommune.

Kollektivsatsing
Kommunen har målsettinger om å tilrettelegge for økt kollektivandel, både på land og sjø. Kommunen har fått midler til en prosjektstilling som skal jobbe med kommunens satsing knyttet til Fjordbybanen. Programområdet Askøyprogrammet blir et viktig ramme rundt kommunens kollektivsatsing.

Trafikksikkerhet, sykkel og gange
Reduksjon av bilbruk og klimagassutslipp, og stimulering til mer hverdagsaktivitet krever en bevisst satsing på gange og sykkel som alternativ transportform. Kommunen mangler en langsiktig og strategisk planlegging av sykkelvegnettet for hele kommunen. Arbeid med heving av standarden på vegnettet og trafikksikringstiltak er også viktig for å tilrettelegge for både sykkel og gange.

Kulturminneforvaltning
Forslag til kulturminneplan er under arbeid. Kommunen mangler et verktøy for helhetlig og prioritert kulturminneforvaltning, som en oppdatert kulturminneplan bør være.

Klimasårbarhet og beredskap
Kommunen har ikke i tilstrekkelig grad kartlagt egen klimasårbarhet. Den helhetlige ROS-analysen peker blant annet på hendelser som flomskader, økt fare for steinsprang og skader knyttet til sterk vind som risikoområder i kommunen. Kommunen må få på plass en overordnet kartlegging av egen klimasårbarhet og lage retningslinjer for hvordan dette skal følges opp i planer og beredskapsarbeid.

Miljøvennlig byggemateriale
Ved utbygging og rehabilitering bør kommunen gå foran og bruke miljøvennlige byggematerialer og løsninger. Kommunen har ingen systematisk tilnærming til dette. Kommunen må bestemme seg for hvilket ambisjonsnivå man skal legge seg på, og sørge for at organisasjonen har tilstrekkelig kunnskap og kompetanse til å følge opp dette.

5.4. Utfordringer - Langsiktig arealbruk

Effektiv arealutnyttelse
For å håndtere fremtidig vekst på en bærekraftig måte, må kommunens arealer utnyttes mer effektivt. Et mer konsentrert utbyggingsmønster kan redusere transportbehov, gi bedre grunnlag for kollektivtilbud, øke bruk av gange og sykkel som transportform, utnytte sosial og teknisk infrastruktur på en bedre måte og redusere nedbygging av verdifulle kulturminner, naturverdier, grøntområder og friluftsområder. Samfunnsdelens arealstrategier om en mer effektiv arealutnyttelse må følges opp ved rullering av kommuneplanens arealdel og i reguleringsplaner.

Klimavennlig transportmønster
For å nå den nasjonale, regionale og lokale målsettingen om reduksjon i klimagassutslipp må kommunen legge til rette for å redusere den private bilbruken. Arealbruken må legge til rette for et klimavennlig transportmønster, blant annet gjennom fokus på sykkelvegnett, tilrettelegging for innfartsparkering og prioritering av kollektivtrafikken, herunder også miljøvennlig persontransport på sjøen.

Bærekraftig bruk av strandsonen
Det er en utfordring for kommunen å ivareta en bærekraftig utvikling av strandsonen og samtidig imøtekomme ønske om og behov for båtplasser, naust, næringsareal og tilrettelegging for fritidsaktiviteter. Ved utbygging i strandsonen må det legges opp til arealeffektive løsninger og sambruk. Kartlegging av funksjonell strandsone er et viktig redskap for å utvikle en helhetlig planlegging av strandsonen.

Ivareta natur, friluftsområder og blå og grønne strukturer
Befolkningsvekst og utbygging skaper et sterkt press på de grønne arealene. Kommunen har en rekke kartlegginger av ulike natur-, kulturminne- og friluftsverdier, men mangler en helhetlig sammenstilling av disse. Kartlegging og verdisetting er et viktig virkemiddel for å identifisere, utvikle og ivareta verdier. I arealplanleggingen må vi ha fokus både på sikring av viktige områder, men også tilgang og tilgjengelighet til og tilrettelegging av friluftsområder og blå og grønne strukturer, uten at det går ut over viktig biologisk mangfold.

Hensyn til klimaendringer
Det er en utfordring å ta hensyn til konsekvenser for klimaendringer i all arealplanlegging. Særlige fokusområder er havnivåstigning, flom, sterk vind, overvannshåndtering.

6. DEN UNGE ØYEN

Askøy har en høy andel barn og unge, og vi må legge til rette for gode og trygge oppvekstvilkår slik at alle barn og unge har en god hverdag på Askøy. Det er viktig med trygge arenaer der barn og unge blir inkludert og akseptert. Fysiske omgivelser har betydning for trivsel, og gjennom forming av omgivelsene kan vi forebygge kriminalitet og stimulere til lek og aktivitet. Barn og unge skal kunne påvirke sin egen hverdag, og har rett til å bli inkludert i beslutninger og prosesser som gjelder dem. Kommunens tjenester skal se det enkelte individ og den enkelte familie, og samarbeide for å få til god oppfølging som bidrar til utvikling og mestring.

Hovedmålsettingen for Den unge øyen er at alle barn og unge på Askøy skal ha muligheter for utvikling og oppleve trygghet og trivsel. Dette utdypes gjennom seks delmål:

- I 2030 har barn og unge på Askøy muligheter til å påvirke sin egen hverdag
- I 2030 har barn og unge en aktiv og stimulerende hverdag
- I 2030 er Askøy et inkluderende samfunn som tilbyr like muligheter for alle barn og unge
- I 2030 har barn og unge et godt læringsmiljø og gode utviklingsmuligheter i utdanningsløpet
- I 2030 har alle barn og unge i Askøy trygge oppvekst- og nærmiljø
- I 2030 ser vi barn og unges utfordringer tidlig og gir en individuell og helhetlig oppfølging

6.1. Nasjonale og regionale føringer

Regional plan for folkehelse 2014-2025 – *Fleire gode leveår for alle*
Barnehager og skoler er viktige i arbeidet med å utjevne sosiale helseforskjeller. Skoler skal arbeide helsefremmende og ha helsevennlige og gode bygg og uteareal. Det skal være koordinert innsats og godt samarbeid mellom aktører som samarbeider med levekårene til barn og unge gjennom hele utdanningsløpet. Det skal arbeides for mer kunnskap om barn og unge sin situasjon, levekår og helse. Flere skal gjennomføre videregående opplæring. Flere barn skal gå eller sykle til skolen.

6.2. Utfordringer – Askøy som samfunn

Trivsel i skolen
At elevene trives på skolen er et viktig mål i seg selv, og alle elever i norsk skole har en individuell rett til et miljø på skolen som fremmer trivsel (kapittel 9a i Opplæringsloven). Elevundersøkelsen viser at de fleste elever i Askøyskolen trives godt. Likevel er det elever som ikke har et godt læringsmiljø og som opplever mobbing. I 2015 svarte ca. 100 elever at de opplever mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere. På 7.trinn er andelen 4,8 prosent (landet 4,5 prosent) og på 10.trinn 2,9 prosent (landet 4,2 prosent).

Frafall i videregående skole
Frafall i videregående opplæring er en folkehelseutfordring fordi tilknytning til skole og arbeidsliv er sentralt for de unges helse og livskvalitet. Forskning viser forskjell i helsen til de

som fullfører videregående opplæring og de som ikke fullfører. Tall for Askøy (2014) viser at 26 prosent av elevene i videregående skole, med bostedsadresse på Askøy, faller fra videregående opplæring. Dette er høyere enn gjennomsnittet for hele landet (24 prosent) og for Hordaland (22 prosent).

Omsorgssvikt og familievold
Det er en samfunnstrend i hele landet at det er en økning i bekymringsmeldinger og andel barn med tiltak gjennom barneverntjenesten. Dette gjelder også for Askøy. Økningen kan skyldes flere ting. Noe kan handle om at det har vært fokus på utsatte barn og at spesielt barnehage og andre tjenester som jobber med de minste barn har fått økt kompetanse til å se og handle på bekymring for barn. Sakene som kommer til barnevernet er komplekse og det er fortsatt en opplevelse av at mange kommer sent og at det med fordel kunne vært en styrket innsats tidligere, også før barnevernet kommer på banen. Dette kunne hindret negativ utvikling i familien og behovet for tyngre tiltak i barneverntjenesten.

Politiet i Askøy beskriver en bekymring for en betydelig økning av familievold og saker som gjelder voldtekt og seksuell omgang med mindreårige i perioden 2014-2015. Dette må overvåkes videre og det blir fortsatt viktig å ha fokus på å fange opp vold og overgrep i alle tjenester som møter barn og unge.

Frafall i organisert idrett
Frafallet i den organiserte idretten er også en folkehelseutfordring. Med bakgrunn i det vi vet om at sunne og riktige helsevaner legges i barne- og ungdomsår, er det grunn til å bekymre seg over at såpass mange unge faller fra den organiserte idretten. Frafallet er størst i overgangen fra barneidrett til ungdomsidrett; 12-13-års alderen. I tillegg til at mange faller fra, er det også en utfordring at det er flest jenter som forsvinner fra den organiserte idretten i denne alderen. Frafallet er ikke spesielt for Askøy – den samme trenden viser seg over hele landet.

Kulturskoletilbud
Kulturskolen på Askøy gir tilbud om aktiviteter som passer for flere av våre barn og unge, kanskje også til de som faller ut av den organiserte idretten. I 2015 hadde 9,5 prosent av grunnskoleelevene på Askøy et tilbud innen musikk- og kulturskolen. Det er et relativt lavt antall hvis vi sammenligner oss med Norge og Hordaland. Gjennomsnittet for landet er 13,9 mens gjennomsnittet for fylket er 12,9 prosent. 4,7 prosent av elevene i grunnskolen står i kø for å få være med i kulturskolen på Askøy.

Vedlikehold av skoler og barnehager
Vi har ingen indikasjoner på at det har oppstått helseskader ved opphold i skole- eller barnehagebygg på Askøy, men dersom kommunen ikke prioriterer tilstrekkelige midler til jevnlig vedlikehold av bygningsmassen, kan dette over tid føre til store utfordringer for innemiljøet på skolene. Kommunesektorens organisasjon (KS) anslo i 2013 at det nødvendige utgiftsnivået for å opprettholde et verdibevarende vedlikehold, var 200 kroner per kvadratmeter. Tall fra Statistisk sentralbyrå (2015) viser at Askøy hadde vesentlig mindre utgifter til vedlikeholdsaktiviteter per kvadratmeter skolebygg (kr 39) og førskolebygg (kr 73), enn hva som var tilfelle for hele landet (kr 78 for skolebygg og kr 150 for førskolebygg) og fylket (kr 112 for skolebygg og kr 261 for førskolebygg).

6.3. Utfordringer – Askøy som organisasjon

Mobbefritt oppvekstmiljø – programområde
Askøy kommune har ambisjon om et mobbefritt oppvekstmiljø der alle gode krefter drar i samme retning for å lykkes, og dette er definert som et eget programområde. Om lag 100 elever i grunnskolen svarer i Elevundersøkelsen at de blir mobbet. Det er grunn til å tro at flere opplever krenkende handlinger som bidrar til utrygt læringsmiljø. Mobbing foregår også i barnehagene og på fritiden, i lag og organisasjoner. Digital mobbing er økende og ofte vanskelig å avdekke.

Programmet har flere delprosjekter, «Skolevegring» der PPT er i førersetet, Medvirkningsprosjekt i samarbeid med Hordaland fylkeskommune, Læringsmiljøprosjekt i samarbeid med Udir og Læringssenteret ved UiS. Fagavdeling barnehage starter høsten 2016 prosjektet «Sammen mot mobbing i barnehagen» i samarbeid med UNI Helse Research. Mobbeprogrammet involverer hele kommunalavdeling oppvekst, samt flere enheter i kommunalavdeling levekår. Arbeidet har Styringsgruppen for barn og unge (SBU) som styringsgruppe. UFO har vedtatt programmet som vil bli gjenstand for fortløpende evaluering, korrigering og utvikling i årene som kommer. I tillegg til kommunale aktører er frivillige lag og organisasjoner tenkt som aktive aktører. Paraplyorganisasjonene Kommunalt foreldreutvalg, Idrettsrådet Askøy kommune og Askøy sang- og musikksamskipnad er sentrale medspillere. Kommunen vil lage et lokalt «Partnerskap mot mobbing» der sentrale aktører kan slutte seg til på ulike nivå.

Barnefattigdom - programområde
Askøy deltar i en femårig satsing mot barnefattigdom sammen med Fylkesmannen og fire andre kommuner i Hordaland. Å vokse opp i en familie med dårlig råd over tid har en statistisk sammenheng med dårligere helse, tidligere død, økte psykiske vansker, sosial isolering og opplevd mobbing. Å hindre barnefattigdom og minske konsekvensene for de barn som vokser opp i lavinntektsfamilier er derfor en viktig satsing for å bedre barns oppvekstsvilkår.

Samlet sett er ikke barnefattigdom en stor utfordring på Askøy. Det er et høyt inntektsnivå og økende utdanningsnivå i befolkningen. Likevel vokser mellom 200-500 barn opp i lavinntektsfamilier, avhengig av hvor du setter grensen for å definere lavinntekt[1]. Dette er barn som lett blir ekskludert fra deltakelse på ulike arenaer og som kan få vanskeligere ved å gjennomføre utdanningsløp.

Kapasitet i tjenestene
Kapasiteten knyttet til bemanning er en utfordring for flere av tjenestene som jobber med barn og unge. Dette får konsekvenser for ventetid på tjenester, saksbehandlingstid og muligheten til å gjennomføre lovpålagte oppgaver i tråd med nasjonale føringer. Tjenestene opplever også en overføring av oppgaver fra statlig nivå. Denne forskyvningen gjør også at noen av våre tjenester som i utgangspunktet er lavterskeltilbud for de som ikke skal få oppfølging i spesialisthelsetjenesten, i større og større grad må overta oppfølging av barn og familier med komplekse og omfattende behov.

[1] I riksrevisjonens undersøkelse av barnefattigdom fra 2014 settes grensen ved husholdninger som gjennom tre år har hatt en gjennomsnittlig netto inntekt under 60 % av medianinntekten. Dette tilsvarer 505 barn i Askøy. Settes grensen til 50 % av medianinntekt tilsvarer det sirka 250 barn på Askøy.

Askøybarnehagene og Askøyskolen drives svært kostnadseffektivt, og få kommuner i landet har lavere bemanning i barnehage og skole enn Askøy. Lav voksentetthet har konsekvenser for kvaliteten på tilbudet til det enkelte barn, og utfordringene blir enda tydeligere i forhold til barn med særskilte behov, barns sikkerhet, rekruttering av personell til sektoren og tilrettelegging for arbeidstakere med redusert arbeidsevne.

Prioritering av forebygging, tidlig innsats og lavterskeltilbud
Med press på tjenestene oppleves det som en utfordring å prioritere ressurser til forebygging og tidlig innsats. Det er nødvendig med en prioriteringsdebatt, både politisk og administrativ, som gjør det mulig å prioritere det forebyggende arbeidet også når det er stort behov for innsats rettet mot barn og familier som har utviklet vansker eller sykdom.

Helhetlige og koordinerte tjenester
Det er en utfordring å opprettholde og videreutvikle samhandlingen rundt enkeltbarn og familier, slik at de får helhetlig og koordinert hjelp. Vi trenger bedre kapasitet og en variert og fleksibel tiltakskjede. Det gjelder eksempelvis innsatser for familier med barn i barneskolealder, innvandrerfamilier og et utvidet og bedre koordinert tilbud når det gjelder innsats og veiledning i familier. En utfordring er også å ta i bruk forskningsbaserte metoder og programmer som er vedtatt og koordinert i et samarbeid mellom flere tjenester over tid.

Samlokalisering av tjenester som jobber med barn og unge
Spredt lokalisering av tjenester som jobber med barn og unge er en utfordring, særlig for de ulike tjenestene som tilbyr tettere familieoppfølging. For å sikre bedre effektivitet, bedre samhandling mellom tjenester og fagfolk og at foreldre og barn i større grad skal oppleve å ha et sted å henvende seg, bør disse tjenestene samlokaliseres.

Manglende skolekapasitet
Flere av skolene på Askøy har for liten kapasitet, og mange av skolene benytter spesialrom som ordinære klasserom. Flere skoler har også midlertidige paviljonger. Selv om kvaliteten på disse undervisningsrommene er god, er det en utfordring at de spiser av skolenes uteareal. Det er utfordrende å ivareta gode læringsmiljø både ute og inne, når kapasiteten til skolebygg og uteområder benyttes maksimalt.

Utbygging og vedlikehold av skole- og barnehagebygg, idrettsanlegg og uteområder
Drift- og vedlikeholdsressursene som benyttes til de kommunale byggene i 2015 ligger under halvparten av anbefalt norm. En av hovedutfordringene i dag er mangelen på langsiktige og forpliktende vedlikeholdsplaner for kommunal bygg. Prioritering av utbygging og nybygg av skoler og barnehager er en viktig og utfordrende oppgave for kommunen fremover. Idrettsanleggene er også under press, og det er viktig også å ta hensyn til behov for idrettsanlegg og nærmiljøanlegg når skoler bygges ut.

6.4. Utfordringer - Langsiktig arealbruk

Skolestruktur, barnehager og idrettsanlegg
Skolestrukturen må ses i sammenheng med fremtid boligbygging og utbyggingsmønster. Areal til fremtidige skoler, barnehager og idrettsanlegg, samt utvidelse av eksisterende bygg og anlegg må sikres ved rullering av kommuneplanens arealdel og i reguleringsplaner. Dette gjelder også areal til videregående skole.

Trygge skole- og fritidsveger
Det er et mål at barn og unge skal gå og sykle til skole og fritidsaktiviteter. Dette forutsetter trygge skole- og fritidsveger. Dette må følges opp og sikres i reguleringsplaner.

Tilgang til grøntområder
Barnehager bør ha gangavstand til grøntområder eller friluftsområder. Dette må følges opp i kommuneplanens arealdel og i reguleringsplaner.

7. DEN SKAPENDE ØYEN

Askøy kommune vil legge til rette for et næringsliv som våger å tenke nytt. Bedrifter skaper arbeidsplasser, og en trygg og god jobb gjør at innbyggere trives og får mulighet til å sikre sin egen og familiens framtid. Nyetableringer vil gi flere valgmuligheter og bidra til at færre må pendle ut av Askøy for å jobbe. En klima- og miljøvennlig næringsutvikling krever vilje til å omstille seg og dele kunnskap og kompetanse med hverandre. For å sikre en framtidsrettet næringsutvikling skal kommunen ha en tett dialog med bedrifter og andre næringsaktører.

Hovedmålsettingen for Den skapende øyen er at Askøy skal ha et attraktivt næringsliv som skaper varige verdier. Dette utdypes gjennom fire delmål:

- I 2030 har Askøy et robust næringsliv med gode og forutsigbare rammebetingelser, og tilgang på fagkunnskap og kompetent arbeidskraft
- I 2030 har Askøy et variert næringsliv som er attraktivt for næringsaktører og arbeidstakere både på og utenfor Askøy
- I 2030 har Askøy et nyskapende næringsliv som ser muligheter og tar modige valg
- I 2030 har Askøy et inkluderende næringsliv som gir alle innbyggere muligheter til å delta i arbeidslivet
- I 2030 har Askøy et bærekraftig næringsliv som tar grønne valg til beste for klimaet og miljøet

7.1. Nasjonale og regionale føringer

Nasjonale forventinger til regional og kommunal planlegging
Fylkeskommunen og kommunene må samarbeide om planlegging for verdiskaping, bærekraftig næringsutvikling og innovasjon, i partnerskap med næringslivet og regionale og lokale aktører. Det må settes av tilstrekkelig arealer for næringsutvikling, lokalisert ut fra hensynet til samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging. Det må sikres tilstrekkelig areal til fiskeri- og havbruksnæringen i kystsoneplanleggingen og arealbehovet må ses i et regionalt perspektiv.

Regional næringsplan 2013-2017 – *Næring til fortrinn*
Innsatsen skal særlig rettes mot entreprenørskap og innovasjon, næringsrettet kompetanse og næringsrettet innovasjon. Det er viktig at kommunene planlegger næringsareal på en bærekraftig måte og på tvers av kommunegrensene. De sysselsettingsintensive næringene bør ligge i konsentrerte deler av bo- og tettstedsstrukturene, mens arealkrevende næringer bør etableres langs hovedinnfartsårene, ikke langt fra regionsenter/knutepunkt. Utvikling av attraktive regionsenter er viktig for en balansert regional næringsutvikling.

Regional plan for attraktive senter 2015-2026 –*Senterstruktur, tenester og handel*
Planen legger vekt på utvikling av senter som fremmer livskvalitet, robust næringsliv og miljøvennlig transport. Sentrene skal ha et mangfold av tjenester, arbeidsplasser, fritids- og kulturtilbud og være attraktive for handel.

Klimaplan for Hordaland 2014-2030 – *Regional klima og energiplan*
Plane peker på at næringslivet spiller en sentral rolle i å få til nødvendige reduksjoner i klimagassutslipp og omlegging til en bærekraftig utvikling. Næringslivet i Hordaland skal ha

lavest mulig utslipp av klimagasser og lavest mulig energibruk per produsert enhet. Forskning og innovasjon skal bidra til bærekraftige løsninger på klimautfordringene.

Regional plan for folkehelse 2014-2025– *Fleire gode leveår for alle*
Høy sysselsetting er en forutsetning for en bærekraftig velferdsstat fordi det utjevner sosiale forskjeller, forebygger fattigdom og fremmer likestilling mellom kjønnene. Arbeid er også viktig for identitet og sosial tilhørighet. Planen har målsettinger om bedre overgang mellom videregående opplæring og arbeid, økt deltagelse i arbeidslivet gjennom flere universelt utformet arbeidsplasser og mer satsing på helsefremmende arbeidsplasser.

7.2. Utfordringer – Askøy som samfunn

Arbeidsledighet
En av grunnpilarene for god helse og trivsel er deltakelse i arbeidslivet. Å være i jobb gir den enkelte ressurser og kvaliteter som er med på å fremme helse og trivsel. Den ikke-yrkesaktive delen av befolkningen har gjennomgående dårligere helse enn de som er yrkesaktive. Tall for april 2016 (NAV Askøy) viser at 549 personer på Askøy er helt ledige, det vil si 3,8 prosent av arbeidsstyrken. Personer på NAV-tiltak (74) er inkludert i dette tallet. Utviklingen på Askøy viser en økning i ledigheten, der det er en økning i ledige under 25 år. Flertallet av disse er menn med lang arbeidserfaring og de fleste kommer fra oljerelatert virksomhet.

Arbeidsplassdekning
Et premiss for å kunne være i arbeid, er at det finnes arbeidsplasser. Et arbeidsmarked med varierte næringer er med på å sikre mulighet for mange i arbeidslivet. I «Risikoindeks for folkehelse 2015» (Hordaland fylkeskommune) kommer Askøy veldig bra ut på en skala som viser hvor stor risiko vi har for en negativ utvikling i folkehelsen. Den indikatoren vi skårer dårlig på, er indikatoren for arbeidsplassdekning. Arbeidsplassdekning viser hvor stor del av arbeidsstyrken på Askøy det teoretisk sett er sysselsetting for i eget arbeidsmarked. Askøy har en arbeidsplassdekning på 54 prosent, noe som er lavest av omtrent alle kommuner i Hordaland.

Pendling
Lav arbeidsplassdekning betyr at mange på Askøy må pendle ut av kommunen for å jobbe. Nettopendling (innpendling minus utpendling) til Askøy øker år for år og i 2015 var nettopendlingen 6 292 personer.

Samferdsel og teknisk infrastruktur
God standard på vegnettet og annen teknisk infrastruktur er viktige rammevilkår for næringslivet. Store deler av vegnettet på Askøy har lav standard, og er ikke tilpasset dagens trafikk. Det er i dag for dårlig kapasitet til å møte behovene, både når det gjelder kollektivtransport og fremkommelighet på øyen. Kommunen har også store utfordringer når det gjelder utbygging av vann- og avløpsnettet.

Landbruksnæringen
En av de viktigste utfordringene for landbruksnæringen på Askøy er utbyggingspress, ved at areal bygges ned, landbruksarealer splittes opp og marginaliseres og ved at areal går ut av produksjon og gror til. Bebyggelsen kommer også tettere på driften, og det kan oppstå konflikter, f.eks. i forhold til gjerdeplikt, trakk på dyrket mark og hundehold. Klausulering av nedslagsfeltet til Askevann vil også ha betydning for skogs- og landbruksdrift i området. Små

enheter, vansker med å skaffe leiejord, lite lønnsomhet i landbruket og manglende rekruttering og generasjonsskifte er andre viktige utfordringer for å beholde en levende landbruksnæring på Askøy.

7.3. Utfordringer – Askøy som organisasjon

Kommunen som tilrettelegger for næringslivet
Det har vært en positiv næringsvekst på Askøy selv om utfordringene som oljebransjen opplever merkes godt. Kommunens arbeid med tilrettelegging for næringsutvikling konsentreres om tre hovedpunkt: 1) styrke og ta vare på etablerte bedrifter bl.a. gjennom samarbeid, omstilling og etablering av næringsklynger, 2) gründervirksomhet og etablering av nye bedrifter og 3) legge til rette for at bedrifter vil etablere seg på Askøy. Kommunens omdømme og måten vi møter næringslivsaktører og gründere på har mye å si for hvor attraktiv kommunen oppleves for næringsetablering.

Ungdomsskolene har innført ordningen med ungt entreprenørskap, og har godt samarbeid med næringslivet i forbindelse med yrkesvalgfaget.

Samarbeid i regionen
Næringsutvikling må ses i et større perspektiv enn den enkelte kommune. Askøy må bli enda bedre på å samarbeide med sine nabokommuner, og en interkommunal næringsarealplan vil være et viktig verktøy her. Hordaland fylkeskommune har en rolle i forhold til regional næringsutvikling, og samarbeidet med fylkeskommunen blir enda viktigere når de nå overtar Business Region Bergen sine oppgaver med etablerersenter, oppfølging av strategisk næringsplan og Invest in Region Bergen.

Samferdsel - Askøyprogrammet programområde
Askøy kommune gjennomførte i 2006 en samferdselsutredning. Her ble de trafikale utfordringene for Askøy oppsummert og prioritert. I 2009 vedtok kommunestyret å iverksette arbeid for å få realisert de 10 høyest prioriterte veistrekningene fra denne samferdselsutredingen. Kommunestyret vedtok å søke om bompengefinansiering av de 10 veistrekningene, og Askøypakken ble vedtatt i Stortinget i desember 2013.

Med bakgrunn i befolkningsutvikling, næringsutvikling, transportberedskap mv. er det behov for betydelig nybygging og utbedringer av samferdselsnettet på Askøy. Det arbeides derfor med Askøyprogrammet som vil inneholde elementer som:

- Videre oppfølging av prioriterte tiltak i Samferdselsutredningen fra 2006
- Økning av kapasiteten på Askøybroen, eventuelt med ny bro
- Utvidelse av tilbudet, økning av kapasitet og elektrifisering av båtforbindelsen mellom Askøy og Bergen – «Fjordbybanen»
- Utvikling av ny samferdselsforbindelse og transportberedskap mellom Askøy og Nordhordland – Sambandet Vest
- Trafikksikring
- Kollektivtiltak

Askøy kommune som arbeidsgiver
Kommunen som arbeidsgiver er kommunens største lærlingebedrift og utdanner fagarbeidere i flere fag. Andelen lærlinger er høyere enn måltallene som KS har satt for

kommunesektoren, men har ikke økt i takt med befolkningsveksten. Kommunen er IA-virksomhet (Inkluderende Arbeidsliv) og har målsettinger i samsvar med de sentrale målsettingene om å redusere sykefraværet og hindre utstøting og frafall i arbeidslivet.

Det er stor konkurranse om arbeidskraft. Skal kommunen fremstå som en attraktiv arbeidsplass må det jobbes kontinuerlig med rekruttering, kompetanseheving, gode lærings- og arbeidsmiljø, samt konkurransedyktig lønn i forhold til våre nabokommuner.

Lokalisering av kommunens arbeidsplasser har betydning for tilgjengelighet for publikum, rekruttering av arbeidskraft og oppbygging av gode fag- og arbeidsmiljø. I dag er kommunens tjenester og kontorarbeidsplasser spredt på ulike steder. Det er behov for en helhetlig gjennomgang som ser på prinsipper for lokalisering, blant annet i forhold til eie eller leie av lokaler og hvilke tjenester/kontor som må ligge i regionsenteret, i andre senterområder eller kan ligge andre steder.

Digital kommune – programområde
Det stilles stadig større krav til kommunene i forhold til kvalitet og tilgjengelighet på digitale tjenester. Det er viktig for kommunen å ha formålstjenlige og effektive IKT-verktøy og satse på digitale løsninger for kommunikasjon, tilgjengelighet og service. Dette stiller også krav til kommunen i forhold til nødvendig og sikker digital infrastruktur. Rådmannen har etablert programområdet Digital kommune som skal jobbe for å skape bedre tjenester gjennom digitale løsninger.

Landbruksforvaltning
Kommunen har få ressurser og et lite fagmiljø når det gjelder landbruksforvaltning. Det gjør fagområdet sårbart og det er en utfordring å prioritere oppgaver utover rene forvaltningsoppgaver, blant annet å kunne bistå landbruksnæringen i forhold til næringsutvikling. Kommunen må se på alternative måter å organisere fagmiljøet knyttet til landbruk og miljø.

7.4. Utfordringer – Langsiktig arealbruk

Lokalisering av næringsareal
Det må settes av tilstrekkelig areal til næringsvirksomhet, og lokaliseringen har betydning for rekruttering og næringsutvikling, men også for hensyn som klima, folkehelse og utvikling av nærmiljø. Samfunnsdelens arealstrategi angir at arbeidsplassintensive næringer primært skal plasseres i senterområder og nær kollektivknutepunkter, mens arealkrevende næringer skal plasseres langs hovedvegnettet og utenfor senterområder og tettbebygde strøk. Kommunen mangler en utredning som viser behovet for næringsareal. Det er også behov for en gjennomgang av de eksisterende næringsarealene for å vurdere om de er hensiktsmessige eller kan utnyttes bedre til andre formål. Lokalisering må vurderes og areal sikres gjennom arbeidet med kommuneplanens arealdel. Det må også settes bestemmelser i forhold til utnyttelse og ivaretakelse av hensyn til estetikk og grønnstruktur.

Areal for fremtidig teknisk infrastruktur
God og framtidsrettet teknisk infrastruktur er en viktig del av tilrettelegging for næringsutvikling. Utbygging og utbedring av anlegg for veg, vann og avløp er arealkrevende og må sikres gjennom kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner. Dette kan være

utfordrende i allerede utbygde områder, der tekniske krav til plassering av anlegg gjør lokaliseringen lite fleksibel og kan komme i konflikt med etablert bebyggelse.

Samferdsel
Kommunens satsinger og prioriteringer innenfor samferdsel må følges opp i konkret arealbruk. I forbindelse med kommuneplanens arealdel skal trase for framtidig hovedvegnett og ny fastlandsforbindelse utredes. Reguleringsplaner for prioriterte vegstrekk må prioriteres.

Kjerneområde landbruk og skogbruk
For at vi skal ha en levende landbruksnæring på Askøy må produksjonsarealene ivaretas. Kartlegging av kjerneområde landbruk og skogbruk skal oppdateres. Viktige areal for landbruk og skogbruk må sikres gjennom kommuneplanens arealdel.

8. GJELDENDE PLANER OG PLANER UNDER ARBEID

Under følger en oversikt over gjeldene planer og planer under arbeid. Oversikten er sortert etter vedtaksdato og delt inn i kategoriene: kommuneplan, kommunedelplan og handlingsplaner (tidligere kalt temaplaner). Oversikten viser ikke gjeldende reguleringsplaner eller reguleringsplaner under arbeid.

Kommuneplan	Vedtatt	Status	Kommentar
Kommuneplanens samfunnsdel 2015-2030	18.06.2015		
Kommuneplanens arealdel 2012-2023	13.12.2012		Rullering høsten 2016
Kommuneplanens handlingsdel			Rulleres årlig sammen med økonomiplanen

Geografiske kommunedelplaner	Vedtatt	Status	Kommentar
Interkommunal næringsarealplan		Planprogram fastsatt	Plansamarbeid med Fjell, Sund, Øygarden
Kommunedelplan Herdla øy	20.02.2014		

Tematiske kommunedelplaner	Vedtatt	Status	Kommentar
Energi og klimaplan 2011-2014/2020	04.05.11		
Kommunedelplan Kultur, idrett og friluftsliv	20.02.14		
Kommunedelplan Helse og levekår		Planprogram fastsatt	

Handlingplaner	Vedtatt	Status	Kommentar
Temaplan Kulturminne		Planarbeid pågår	
Temaplan Individ og levekår – *Et verdig liv*		Planarbeid pågår	
Temaplan Kulturskole		Planarbeid pågår	
Temaplan Rus og psykisk helse		Planarbeid pågår	Erstatter Ruspolitisk handlingsplan og Plan for psykiske helsetjenester
Handlingsplan for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme i Fjell, Askøy, Øygarden og Sund kommune 2016-2020	10.05.16		
Temaplan mot vold og overgrep i nære relasjoner 2016-2020	07.06.16		
Temaplan Idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2015-2019	29.10.15		
Temaplan Skole	18.06.15		
Temaplan Barn og familie 2015-2019	28.05.15		
Temaplan Helse og omsorg 2015-2018 Morgendagens omsorg	28.05.15		
Plan for barnehageutbygging 2014-20130	18.12.14		
Trafikksikringsplan 2015-2018 (20)	18.12.14		

Handlingsplan for integrering av flyktninger 2014-2016	30.01.14		
Skolebruksplan 2013-2030	20.06.13	Revisjon pågår	
Lokal rammeplan for Askøybarnehagene 2013-2016	2013		
Likestillings- og mangfoldsplan 2013-2016	20.06.13		
Handlingsplan for kreftomsorg og lindrende behandling 2012-2016	14.06.12	Revisjon pågår	
Boligsosial handlingsplan 2011-2014 Retten til et hjem	15.06.11	Meldt oppstart av revisjon	
Ruspolitisk handlingsplan 2010-2011	05.05.10		Blir erstattet av felles temaplan for Rus- og psykiatri som er startet opp
Kommunedelplan for psykiske helsetjenester for barn/unge og voksne 2006-2010	14.12.06		Blir erstattet av felles temaplan for Rus- og psykiatri som er startet opp
Landbruksplan 2006-2010	22.06.06	Revisjon pågår	
Hovedplan for vannforsyning	15.12.05	Revisjon pågår	
Hovedplan for avløp	15.12.05	Revisjon pågår	

Krise- og beredskapsplaner	Behandlet	Utarbeidet	Kommentar
KystROS 2014	2014	2014	Felles for kommunene Askøy, Austevoll, Fjell, Sund, Øygarden
Helhetlig ROS-analyse	28.05.15	2014	
Overordnet beredskapsplan	17.12.15	2015	
Helse- og sosialberedskapsplan	13.05.05	15.05.05	Revisjon pågår
Kommunal smittevernplan		Revisjon pågår	

Annet	Behandlet	Utarbeidet	Kommentar
Plan for samanhengande sykkelvegnett på Kleppestø og nærområdet 2011-2020	20.03.12	Sept. 2011	Utarbeidet av Statens vegvesen
Strategisk næringsplan for Bergensregionen 2010-2014	21.06.10	10.05.2010	Utarbeidet av Business Region Bergen
Samferdselsutredning 2006	2006		

Bakgrunnsmateriale:

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2016

Utfordringar for Hordaland, Regional planstrategi 2016-2020, Hfk 2016

Utviklingstrekk i Hordaland, Kunnskapsgrunnlag for regional planstrategi 2016-2020, Hfk 2016

Utviklingsplan for Hordaland – høyringsforslag. Regional planstrategi 2016-2020

Fylkesprognosar Hordaland 2016-2040: Befolkning, Hordaland fylkeskommune, februar 2016

Befolkningsframskrivinger Askøy, Cowi april 2016

Folkehelseoversikt for Askøy kommune 2016, Askøy kommune 2016

Kommunereformutredning, Askøy kommune 2016

Gjeldende kommunale planer, tilgjengelig på kommunens nettsider under kommunale planer.